

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam po nj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katol. školskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Nezaprite reklamacije so poštne proste.

Cene mesa in živine.

Zelo zanimivi in poučljivi so podatki o zadnjih velikih sejnih v celjskem in brežiškem okrajnem glavarstvu. Vzemimo poročilo o sejni v Laškem trgu. V bližnje mesto Celje se je odvedlo 15 volov, v Gradec en vagon, v Lipnice en vagon, v Pernež en vagon, a na Moravsko in Češko pa 20 vagonov. Približno v istem razmerju izvršil se je zadnji veliki sejem na Planini. Najboljši kupci so bili s Češkega in Moravskega. Vsak spodnještajerski živinorejec danes ve, da Čeh s severa ne pride k nam po vole, da bi jih postavil v mesnico, ampak v mastilnico. Redil in mastil jih bo ter potem vkljub velikim voznim, prevoznim in rejnim stroškom z dobičkom prodal. Ali morajo naše vole zares izvažati na Češko in Moravsko, da jih tam popravijo ter šele potem postavijo na trg? Zares, kajti mi še ne znamo občevidati neposredno s trgom, temveč šele po prekupeh in mešetarjih, zato redimo tudi živino, kakor jo zahteva mešetar, ne pa, kakor jo zahteva velikomestni mesar.

Ker so naši živinorejci še vedno v oblasti prekupev in mešetarjev, sledi iz tega žalostna prikazen, da naši kmetje pod ceno prodajajo živino, naši delavci po mestih pa morajo vkljub temu neizmerno drago kupovati meso. Dobiček imajo mešetarji in mesarji. Samoumevno je, da dobička mešetarjev in prekupev ne moremo kontrolirati; toda če bi ga ne bilo, bi se ne vozili iz Češkega sem dol na Spodnje Štajersko in Kranjsko. Tem lažje nam je zasledovati dobiček mesarjev, ker vemo vsakokrat, koliko stane živa teža in koliko meso.

In tako nam pripoveduje uradna statistika, da so imeli mesarji v letih 1901—1907 pri prodanem mesu najmanj 18.4%, največ 52.6% dobička, ali povprečno v sedmih letih 41.7%, to je pri vsaki kroni, katero je mesar plačal za meso, je zaslužil 41.7 vinarjev. Pri poštrunčku je bilo najmanj 18.2%, največ 34.9%, povprečno 26.3% dobička. Pri teletih najmanj 31.5%, največ 51.7%, povprečno 44.9%. Pri prešičjem mesu najmanj 15.6%, največ 43.6%, povprečno 43%. Če se računava vse meso, ki so ga mesarji pokupili v sedmih letih, so imeli pri vsaki kroni 39.7 vinarjev čistega dobička.

Tu vidimo v vsej grozi žalostne današnje razmere. Kmet ne dobi za živino tega denarja, kar nje ga stane, delavec pa mora plačati veliko več, kakor more po svojem zaslužku, med kupci in mesarji pa se

vesele lahkega in lepega zaslužka, češ, kmet in delavec naj se grdo gledata in kavsata, mi pa zanjmo!

Kmetje in delavci bodo morali skupaj stopiti, da ozdravijo nezdrave razmere. Kmetje morajo izključiti prekupe ter sami organizirati prodajo živine, delavci pa si osnovati klavnice, ki bi od kmetov naravnost dobivale živino.

Shodi.

Sv. Anton v Slov. gor. Zadnjo nedeljo je imel pri nas shod S. K. Z. poslanec Roškar. Kako pazno smo poslušali njegova izvajanja! Povedal nam je, zakaj je vlada zaključila državni zbor. Poslanci kmečkega ljudstva so se morali upreti njenim nakanam in predlogom, ki bi uveljavili različne zakone naravnost v škodo in pogin slov. kmečkega ljudstva. Ožigosal je hinavščino in zahrbtno postopanje raznih slovenskih liberalnih poslancev, ki vedno in zlasti sedaj, ko bi morali vsi slovenski poslanci kot en mož nastopiti proti krivični in sovražni nam vladi, izdajajo koristi slovenskega ljudstva.

(Navdušeno in enoglasno so se sprejele resolucije, ki jih je predlagal g. kaplan Bosina, in sicer:

1. Obstrukcija se popolnoma odobrava in našim poslancem se izreče zahvala in zaupanje;
2. vlada naj polovico prispeva za šole;
3. poslanci naj odločno nastopijo zoper uvoz mesa in tuje živine;
4. ne sme se obdačiti pridelek domačega vina in žganja;
5. zahteva se sprememba lovske postave;
6. zahtevamo za slovensko ozemlje slovenskih uradnikov in slovensko vseučilišče v Ljubljani.

Gospod Jurančič je govoril o pomenu kmetijske podružnice, ki se misli ustanoviti za župniji Sv. Anton in Sv. Andraž.

Zopet smo se prepričali o najnujnejši potrebi in kličemo: poslanci med ljudstvo!

St. Janž na Dr. polju. V nedeljo je imel dež. poslanec gospod Ozmeč shod v St. Janžu na Dravskem polju, kateri je bil zelo dobro obiskan. Za predsednika shoda je bil izvoljen č. gospod župnik Skorjanc, ki je takoj dal besedo gospodu deželnemu poslancu. Ta je na jako umljiv način razložil vzroke obstrukcije naših poslancev v državnem zboru in posebno ožigosal zahrbtno postopanje hofrata dr. Ploja. Za gospodom Ozmečem se je oglasil k besedi

filozof Rajh, kateri je ves čas v družbi svojega očeta nadučitelja delal neslane opazke in poskusil pravi Ploja. Toda ni se mu posrečilo. Govoril je take politične budalosti, da so se mu vsi smejali. Upamo, da si je vzjel k srcu nasvet gospoda deželnega poslance, naj se v bodoče preje natančno pouči o tem, kar misli govoriti, da se ne bo zopet tako grozno blamiral, kakor na tem shodu. Po raznih govorih so se soglasno sprejele sledeče resolucije: Dne 29. avgusta v St. Janžu na Dravskem polju zbrani volilci izražajo:

1. poslancem Slovenskega kluba popolno zaupanje za njihov odločen nastop proti vladi; volilci odobravajo obstrukcijo in pozivljajo svoje poslance, da vstrajajo v boju proti nasprotni vladi;
2. volilci obsojajo needino postopanje slovenskih in slovenskih poslancev v tako važnem trenutku, za Slovanstvo v Avstriji;
3. volilci zahtevajo od vlade slovenskih uradnikov za slovenske pokrajine;
4. volilci pozivljajo poslance, da ne odnehajo od zahtev slovenskega vseučilišča v Ljubljani;
5. poslanci se pozivljajo, da ne dopuste raznih pogodb z drugimi državami v škodo in kvar kmečkega stanu;
6. Volilci pozivljajo deželne poslance, da vse moči zastavijo, da se škodljiva lovska postava spremeni kmetu v korist.
7. Država naj prevzame 50% šolskih bremen.

Volilci so soglasno izrazili zaupnico gospodu deželnemu poslancu, z ogorčenjem pa so izrekli popolno nezaupnico državnemu poslancu hofratu Ploju. Proti Plojevi nezaupnici so glasovali štirje nadučitelji Rajh, njegov sin filozof, jurist Dobnik, ki sta oba nevolilec in pa en Štajercijanec. Konečno je gospod deželni poslanec odgovorjal na razna vprašanja volilcev in jim obljubil, da se bo z vso močjo zavzel posebno za to, da se izvrši regulacija Drave v smislu ljudskih želj.

St. Vid na Planini. Po večernicah dne 29. t. m. je zborovala pri nas Kmečka zveza. Shod je vodil in ga z navdženimi besedami otvoril vrli loški župan g. Jazbinšek. Drž. posl. dr. Korošec je svojim volilcem orisal delovanje v drž. zboru in sedanjih političnih položaj. Med velikim navdušenjem so volilci odobrili obstrukcijo in izrekli poslancem Slov. kluba zaupanje.

PODLISTEK.

Čarovna piščalka.

Bajka. — Saisal Frenensfeld.

Nekdaj je stala blizu Bleškega jezera samotna, uboga hišica. Stanoval je v njej ribič, ki je imel edinega sina po imenu Slavogoj. Dvanajstletni deček mu je pomagal ali pri ribičiji ali je pasel kozičice.

Bilo je krasnega večera. Solnce je ravno zašlo za planine, ko je Slavogoj gnal svoji nasičeni živaliči proti domu. Veselo ste skakljali sem ter tja, kakor bi se tudi hoteli veseliti lepega večera. Posebno mlajša je hitela med trnje in prapor ter še tam hotela obirati. Slavogoj je moral za njo po gostem praprotnju. Umirili ste vendar nekoliko poskočni živaliči.

A kaj je to? Ali se Slavogoj sanja? Ustavi se; pogleduje na vse strani. Nekdo govori, a ne vidi nobenega človeka. Nekaj korakov pred njim sta šli kozi. In zopet čuje besede pred seboj. Skoro ne more verjeti, toda resnično je bilo: kozi sta govorili med seboj; Slavogoj je vlekel radovedno na uho.

„Prihodnje leto bo de se tu godilo nekaj imenitnega,“ rekla je starejša koza mlajši.

„Kdo ti je povedal?“ vprašala je mlajša.

„Ko sem si prej gasila svojo žejo v jezeru, priplaval je povodni mož in mi pripovedoval. V grad bo namreč prišel grof, kateremu se je pripetila grozna nesreča. Letos o Božiču mu je umrl sin jedinec in ta izguba mu je tako pretresla srce, da je oglušil. Govori lahko, a siromak ne čuje niti svoje niti druge besede. Kakor je tudi bogat, vendar mu vse

njegovo imetje ne more pomoči. Bil je že pri vseh imenitnih zdravnikih, vračil se s tem in onim, vendar vse zaman. Ozdraviti ga more samo čarovna piščalka. Ta pa je skrita na dnu jezera. Na vzhodu otočka, glej ondu, stoji petstoletna lipa. Ravno tik nje leži piščalka. Vzeti jo more umrljiv človek samo v kresni noči. Povođnji mož mi je rekel, da bo čisto gotovo prišel nekdo po njo.“

Dospeli so do doma. Slavogoj se je bil kar čudil tem besedam.

„Tu in tam se bi se posrečilo ljudem marsikaj, ako bi mogli zadržati jezik za zobmi,“ pravi še starejša, ko stopita v hlev.

Tudi te besede si je Slavogoj dobro zapisal v spomin. Pri večerji je bil tih. „Ali veš, kaj je noč?“ vpraša oče sina. „Noč je kresna noč. Ako nosiš seboj praprotno seme, ne da bi sam vedel za to, razumeš lahko, o čemer se nočjo pogovarjajo živali. O tej priliki lahko poizveš, kaj se bo godilo prihodnje leto.“

Zdaj je bilo Slavogoju vse razumljivo.

Vso noč ni mogel spati. Premetaval se je nemirno v postelji sem ter tja. Vstati je hotel in hiteti po piščalko; saj je nočjo tista srečna kresna noč. A poguma vendar ni imel dovolj. Šele proti jutru je zaspal.

Prišla je jesen, za njo zima. Minilo pač ni dne, da bi Slavogoj ne mislil na čarovno piščalko. Tudi zima je odhajala. Sneg je kopnel, led se tajal. Solnce je sijalo topleje in ogrevalo zemljo. Drevje je jelo poganjati. Teden je mineval na teden.

Nekega dne dospo oče domov. „Nekaj novega, Slavogoj!“ pravi sinu. „Čez nekoliko tednov pride grof. Bil sem na gradu in ondi izvedel novico. Strežnikov in služabnikov je že polno. Zidarji poprav-

ljajo grad, delavci čistijo pote, vrtnarji nasajajo drevje in cvetlice, služabniki pospravljajo in urejujejo izbe in dvorane. Tudi midva se morava pripraviti. Kadar je grof tu, tržim jaz najboljšo mrežo, rake, križake in vodice morava dobro popraviti in vse pregledati, da imava vse pripravljeno.“

Tako je govoril oče in iskal po omarah svoje mnogobrojne ribniške posprave. Opaziti torej ni mogel, kak velik utis so napravile njegove besede na sina. Bil je popolnoma zmeden. Molčal je, besede ni mogel izpregovoriti. Kri mu je vrela, da mu je gorjo prihajalo do srca.

Mineval je dan na dan, a grofa še ni bilo. Slavogoj je gnal vsak dan kozi na pašo. Nekega dne zagleda čudnega moža na bregu jezera. Ležal je in spal. Po telesu ni imel obleke, marveč luske, kakor ribe. Gotovo je povodnji mož, misli si Slavogoj ter radovedno ogleduje krepko telo spečega. V tem hipu po grmovju nekaj zaškrebče; Slavogoj se ogleda tja ter vidi že iz daljine dolgo belo kačo, ki je sem ter tja sikala, kakor bi česar iskala. V tem pa vzre spečega povodnjega moža. Kakor blisek svigne proti njemu, odpre žrelo ter ga hoče vsekati v lice. A Slavogoj je tudi mahnil s svojo drvenjačo ter razdrobil glavo nevarni golazni. Silni udar je vzbudil moža. Štrme skoči kvšku. Komaj vzre kačo pred seboj, stopi že korak nazaj.

„Ne bojte se, ta vam zdaj nič več žalega ne more storiti,“ pravi Slavogoj.

„Ali si jo ti ubil?“ vpraša mož.

„Hotela vas je ugrizniti v lice, a v pravem hipu sem ji razdrobil glavo,“ odgovori mladenič.

„To je moja največja, najhujša sovražnica. Veliko dobroto si mi storil deček. Hočem ti povrniti. Meni je znano že, da si lani razumel kozi, ko sta se